

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE (NHW)

Wat is de Nieuwe Hollandse Waterlinie

Toen:

De Nieuwe Hollandse Waterlinie is een defensielinie van ca. 50.000 hectare groot tussen het IJsselmeer (Muiden) en de Biesbosch (Werkendam), aangelegd tussen 1815 en 1940. Haar essentie was een gecontroleerde overstroming van een strook land om Holland en Utrecht tegen een vijandelijke inval te beschermen. Om een constant laag waterpeil te verkrijgen (circa 50 cm. was voldoende) was een ingenieus systeem van kanalen, sluisen en kaden aangelegd. Forten hielden de droge (en dus zwakke) gedeelten én de vitale inundatiesluisen onder schot.

Nu:

De Linie is een uniek, herkenbaar gebied waarin het landschap en zijn geschiedenis goed zijn af te lezen. Het open landschap leent zich voor recreatie op land en water met een duidelijke verbinding naar de natuur, cultuur en de historie. Naast toerisme en recreatie biedt de Waterlinie ook ruimte en kansen voor werken en wonen, mits de eenheid en een samenhangend totaalbeeld van de Nieuwe Hollandse Waterlinie bewaard wordt. De Nieuwe Hollandse Waterlinie verkeert voor 80% in gave staat en is deels openbaar toegankelijk. De inzet is om de NHW adequate bescherming te bieden en nieuwe functie te geven.

Nationaal project

In de Nota Belvedere (1999) van de ministeries OCenW, LNV, VROM en V&W is de Nieuwe Hollandse Waterlinie aangeduid als een Nationaal Project. Het predikaat "nationaal" is enerzijds gegeven vanwege de complexe bestuurlijke opgave (de samenwerking tussen 5 provincies, 25 gemeenten, 3 waterschappen en 5 departementen). Anderzijds vanwege de complexe ruimtelijke opgave (een "megasingel" met een eigen identiteit aan de oostflank van de Randstad / Deltametropool).

De afgelopen jaren is in overleg met alle partijen (publiek, privaat en maatschappelijk) hard gewerkt aan een lange termijnvisie voor de Waterlinie het zogenaamde

Linieperspectief "Panorama Krayenhoff". In december 2003 heeft de Ministerraad en de diverse Staten de gebiedsvisie Panorama Krayenhoff aanvaard. In 2004 is de essentie van het Linieperspectief opgenomen als onderdeel van de nationale ruimtelijke hoofdstructuur in de Nota Ruimte, waarmee de Nieuwe Hollandse Waterlinie de status Nationaal Landschap heeft vergekregen. Hierop volgend is in 2005 een bestuursovereenkomst getekend waarin de uitvoering en de rol van de partijen is vastgelegd. Na het Linieperspectief en de bestuursovereenkomst is de fase van uitvoering aangebroken. In december 2006 is het Uitvoeringsprogramma voor het Nationaal Project aangeboden aan de Minister van LNV (eerst verantwoordelijke bewindspersoon voor de NHW).

In de afgelopen 3 jaar is zo'n 22 mln. euro geïnvesteerd in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voor deze kabinetsperiode ligt een investeringsopgave van 160 mln. euro. Hiervan zal 100 mln. gedekt moeten worden door het Rijk en 60 mln. door de provincies. De totale investeringsraming voor de periode 2007-2013 voor de Waterlinie bedraagt 300 mln.

Doel en ambities

Doel van het Nationaal Project is de Nieuwe Hollandse Waterlinie als onderdeel van het Nederlands cultureel en landschappelijk erfgoed tot een herkenbare ruimtelijke eenheid te maken en deze duurzaam in stand te houden.

Hiertoe zullen eigentijdse functies (zoals recreatie, waterbeheer, landbouw, natuur, verkeer en vervoer) aan de Linie worden toegevoegd, met als uitgangspunt *behoud door ontwikkeling*.

De uitvoeringsambities zijn als volgt geformuleerd:

1. Een herkenbaar waterlinieprofiel (versterken van de ruimtelijke ontwikkeling en vormgeving)
2. De Waterlinie in de hoofden en harten (ontwikkelen en profileren van de Waterlinie als een liefhebberslandschap)
3. Duurzaam gebruik (realiseren van maatschappelijk en economisch duurzame bestemmingen voor de Waterlinie)

Organisatie

Om dit Nationaal Project uit te voeren is er een centrale opdrachtgever; de Liniecommissie. Hierin hebben de vijf departementen OCenW, LNV, VROM, V&W en Defensie zitting, alsmede gedeputeerden van de vijf provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, de heer E.M. d'Hondt. Het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie fungeert als secretariaat van de Liniecommissie.

De op handen zijnde uitvoering van het Linieperspectief laat alle ruimte aan provincies, gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en private partijen. Via projectenveloppen (deelgebieden in de Waterlinie) zullen maatregelen uit het ontwikkelingsprogramma in onderlinge samenhang worden gerealiseerd. In het zuiden werken de drie provincies intensief samen met betrokken gemeenten, waterschap en terreinbeheerders in het zogenaamde Pact van Loevestein.

Wat speelt er in Utrecht?

In de provincie Utrecht liggen vier deelgebieden van de NHW (enveloppe). In de Vechtstreek Zuid staat op dit moment de samenwerking van de partners tot één gezamenlijke Vechtvisie centraal. De NHW kan naast een structurerend element voor de ruimtelijke ordening hier ook leidraad zijn voor inrichting van de voormalige schootsvelden en inundatievlakten. De realisatie van een goede recreatief netwerk en de inrichting van de forten als toeristische pleisterplaatsen vraagt komende tijd de aandacht. Hiermee kan een toeristische seizoensverbreding worden bereikt. In de rand van de stad (Kraag) Utrecht ligt een kralenketting aan forten. De gemeente Utrecht is als eigenaar zeer actief met de herontwikkeling. Voor de forten Blauwkapel, de Klop en Lunet 1 is dit net afgerond of nog bezig. Komende jaren staan de andere forten zoals de Gagel en de overige Lunetten op de agenda. Bijzondere aandacht vraagt het Noorderpark gebied en met name fort Ruigenhoek. Op dit moment is daar nog geen passende invulling voor gevonden. De relatie met de wijk Overvecht en de aanpassing van de rondweg biedt mogelijkheden voor nieuwe verbindingen tussen de stad en het NHW-gebied. Rondom de forten Vechten en Rijnauwen staat vooral de realisatie van het Liniecentrum op fort Vechten en de daarvoor benodigde ontsluiting centraal. Verder wordt de Houtense Vlakte en met name het bos Nieuw Wulven steeds beter recreatief ingericht en ontsloten. In het deelgebied Linieland staan diverse ontwikkelingen centraal. Voor het Eiland van Schalkwijk is de toekomstige ontwikkelingsrichting met wel of geen grootschalige bebouwing cruciaal. Vanuit de NHW is grootschalige bebouwing desastreus. Het ensemble Honswijk –Everdingen is uniek en vraagt de komende jaren na het vertrek van Defensie om een passende herbestemming. In het deelgebied Laagraven is een fietsverbinding tussen Nieuwegein en Houten via de Plofsluis gewenst. Verder zal de inrichting van het gebied samen met kasteel Heemstede verder worden uitgewerkt.

Toekomst

De voltooiing van het Nationaal Project zal vanwege zijn hoge ambities en complexiteit nog tot ca. 2020 duren. De Linie kan wezenlijk bijdragen aan het gemoderniseerde waterbeheer van de 21^e eeuw. Als deel van het 'nationaal geheugen' draagt de Linie bij aan het historisch besef en de regionale identiteit. Als 'megasingel door de Deltametropool' is de Linie de rustige en groene tegenhanger van de verstedelijking.

versie: november 2007